

جنجال «حمله اشتباه» روسیه به نیروهای ترکیه

پیش از رسیدن مسکو و آنکارا به تفاهم مشترک در روند مذاکرات آستانه، روسیه خط قرمزی را برای ترکیه جهت ورود به الباب تعیین کرده بود.

به گزارش آران نیوز، با وجود این که نمی توان نظر قطعی در رابطه با برگزاری نشست آینده ژنو در زمان مقرر خود در تاریخ 20 ماه جاری میلادی (دوم اسفند ماه) داد، اما احتمالاً این نشست شرایط مناسبی است تا هر یک از طرفین درگیری‌ها در جنگ سوریه بخواهد پیشروی‌های میدانی را برای خود رقم بزنند. مانند بسیاری از مراحل گذشته مذاکرات، نشانه‌های تلاش گسترده گروه‌های حاضر در عرصه میدانی به چشم می‌خورد که به دنبال ایجاد تناسب بین مطالبات و آرمان‌های خود با تحولات میدانی از حومه حلب گرفته تا حومه لاذقیه و دیگر جبهه‌های درگیری‌ها هستند.

پیش از رسیدن مسکو و آنکارا به تفاهم مشترک در روند مذاکرات آستانه، روسیه خط قرمزی را برای ترکیه جهت ورود به الباب تعیین کرده بود. این خط قرمز از طریق عملیات هوایی نیروهای روسیه در آسمان الباب مشخص شد، اما هم زمان با شرکت آنکارا در مذاکرات آستانه، مجوز روسیه برای نقش جدید ترکیه در الباب صادر شد. به نظر می‌رسد هم‌زمان با سفر رئیس سازمان مرکزی اطلاعات آمریکا به ترکیه و احتمال توافق‌های جدید بین آنکارا و واشنگتن بتوان گفت که "حمله اشتباه" نیروهای ارتش روسیه به نظامیان ترکیه و قتل تعدادی از نظامیان در راستای یک سیگنال سیاسی به مقامات حزب حاکم عدالت و توسعه قابل تفسیر است.

هر روزی که از درگیری‌ها بیشتر می‌گذرد، سرخ‌ها بویژه در شهر الباب بیشتر در هم تنیده می‌شود. مداخله‌های بسیار حساس چه در زمینه نقشه تسلط میدانی یا در زمینه نیز گفتگوهای مقامات سیاسی و امنیتی یا تحولات پشت پرده دیگر، در حال افزایش است.

همچنین پرونده کانون در حال سقوط داعش در دو روز گذشته شاهد تحولات متعددی بوده است: دیروز خبرهایی از حملات بی‌سابقه و فشرده جنگنده‌های آمریکایی برای حمایت از نیروهای مبارز ترکیه مطرح شد. از سوی دیگر تعدادی از نظامیان ترکیه در حمله روسیه کشته شدند. این در حالی است که مسکو اعلام کرد این حمله را بر اساس اطلاعات ارائه شده از سوی ارتش ترکیه انجام داده است. این در حالی است که آنکارا این موضوع را رد کرده است.

از سوی دیگر درگیری‌های "گذرابی" بین نیروهای ارتش سوریه و گروه‌های وابسته به ترکیه تحت عنوان سپر فرات در نزدیکی منطقه ابو الزندین در غرب الباب ایجاد شده است. البته سوریه و ترکیه با درگیری‌های ابو الزندین به گونه‌ای رفتار کردند به سمت تنش‌های بیشتر پیش نرود. نه اظهارنظری در این رابطه مطرح شد و نه اتهام‌زنی صورت گرفت و نه این موضوع در رسانه‌های رسمی به صورت گسترده مورد توجه قرار گرفت.

در طرف مقابل مسکو و آنکارا همچنان به دنبال مهار حادثه کشته شدن نظامیان ترکیه با آتش نیروی هوایی روسیه و واکنش به اشتباهات صورت گرفته و هماهنگی دوجانبه هستند. دو روز اخیر شاهد بازگشت حرارت به خط مذاکرات واشنگتن و آنکارا بود و هم‌زمان دو طرف اصرار داشتند که به درگیری‌های الباب و موقعیت آن به صورت مساوی با الرقه اشاره کنند. عملیات نظامی در اطراف الباب از دیروز شاهد تحولات گسترده نبوده است.

پیشروی نیروهای سپر فرات در شهر با مشکلات جدیدی مواجه شده است. عملیات ارتش سوریه به پیشروی‌های جدیدی در تسلط بر منطقه ابو لطلل منجر شده تا در آستانه منطقه استراتژیک تادف قرار بگیرد. برخلاف چیزی که منابع مخالفان از پیشروی‌های گسترده نیروهای سپر فرات و تسلط قریب‌الوقوع آنها به تمام شهر مطرح می‌کنند، اما نکته قطعی این است که پیشروی این نیروها با کندی صورت گرفته و متناسب با حجم گسترده عناصر انسانی که آنکارا وارد این درگیری‌ها کرده، نیست. تا دیروز نیروهای سپر فرات به گذرگاه ورودی در غرب شهر رسیده و کنترل درمانگاه الحکمة و سالن نصف جهان و ساختمان بازار الهال الجدید را در دست گرفتند. عملیات تعقیب و گریز در خیابان زمزم نیز ادامه دارد.

با وجود اختلافات گسترده‌ای که در جزئیات درگیری‌های کنونی شهر الباب و شرق شهر حلب وجود دارد که بعد از پیچیدگی‌های گسترده، در نهایت حل و فصل شد، یک تشابه اساسی میان هر دو درگیری وجود دارد، مبنی بر اینکه پیچیدگی هر دو عرصه نظامی در نتیجه جزئیات نظامی نیست، بلکه بیشتر در نتیجه توافق بر سر مرحله پس از درگیری‌ها است.

در سایه این تحولات به نظر می‌رسد که سرنوشت نهایی پرونده الباب زمان بیشتری را نیاز داشته باشد و با پرونده مذاکرات ژنو که اگر تعویقی در آن صورت نگیرد، برگزاری نشست آن نزدیک است، تداخل پیدا کند. این نکته جدیدی نیست که پیش از هر بار مذاکرات اعلام شده سیاسی، گروه‌های مختلف تلاش کنند واقعیت میدانی و به نحوی رقم بزنند که بتوانند از آن در معامله‌های سیاسی و تبلیغاتی استفاده کنند.

یکی از مهم‌ترین این تحولات تلاش‌های گروه‌های مسلح برای تحریک مجدد جبهه‌های حومه لاذقیه و تلاش برای نفوذ در این مناطق هستند. تلاش‌های مستمر جنبش تحریر الشام (جبهه النصره و متحدانش) برای این تحت کنترل گرفتن تمامی مناطق خارج از تسلط ارتش سوریه در حومه غربی حلب نیز در همین راستا صورت می‌گیرد.

با وجود جنجال گسترده‌ای که در رابطه با حومه شرقی حلب به وجود آمده است، طی دو روز گذشته اخباری از مذاکراتی منتشر شده که می‌تواند مقدمه‌ای برای مهم‌ترین نفوذ و جای پای دولت سوریه در حومه شمالی حلب باشد. این جای پای در صورت بروز می‌تواند موقعیت دمشق را در هر مذاکرات آینده مستحکم‌تر کند. براساس گزارش‌های رسیده توافقی بین دولت سوریه و یگان‌های حمایت مردمی کرد در رابطه با ورود مؤسسات دولتی از جمله ارتش به برخی از مناطق به ویژه شهر تل رفعت و منگ صورت گرفته است. البته اخبار منتشر شده در این رابطه دقت بالایی ندارد و برخی اوقات به مناطقی که در حال حاضر تحت اختیار ارتش قرار دارد، نیز اشاره کرده است.

در مورد شهر تل رفعت و منگ نیز ماهیت توافق صورت گرفته مرتبط با اهالی این دو منطقه است و به موجب توافق، اوضاع آنها با دولت حل و فصل می‌شود. البته همچنان مذاکرات در رابطه با بررسی سایر ابعاد و جزئیات توافق از جمله در زمینه ورود مؤسسات دولتی سوریه به این مناطق که نماد خاصی به شمار می‌رود، ادامه دارد. تل رفعت نماد روند جنگ سوریه است و منگ نیز به این علت معروف است که سقوط فرودگاه نظامی آن مقدمه‌ای برای خروج ارتش سوریه از بیشتر مناطق حومه شمالی بود. در صورت بروز این اتفاق منطقه منگ به نزدیک‌ترین منطقه تحت سلطه دولت سوریه به مرزهای ترکیه طی سالهای اخیر تبدیل می‌شود.

اهمیت این توافق از این بُعد بالاست که توافق مذکور بین ارتش سوریه و نیروهای حمایت مردمی کرد دنبال می‌شود که دو قدرت اساسی در روند مبارزه با تروریسم در سوریه هستند. شاید این روند بتواند فضای مثبت ایجاد شده برای پر کردن شکاف‌های موجود در شمال سوریه و قطع ارتباط بین تروریست‌ها و مرزهای ترکیه را به دنبال داشته باشد که همچنان به عنوان منبع تنفس و تجهیز این گروه‌ها به شمار می‌رود. این اتفاق می‌تواند مقدمه‌ای برای به شکست کشیده شدن توطئه‌های موجود در شمال غرب رود فرات از حلب گرفته تا الباب و منبج و جرابلس باشد. اما روند این توافق همچنان در سایه حمایت آمریکا از کردها در هاله‌ای از ابهام قرار دارد.

همانطور که گفته شد آمریکا با وجود بازی با برگه ترکیه، همچنان به حمایت خود از کردها ادامه می‌دهد. واشنگتن از نیروهای دموکراتیک کرد لیستی از سلاح‌های مورد نظر را می‌طلبد و سعی دارد موقعیت خاصی به این نیروها در جریان درگیری‌ها برای آزاد سازی الرقه بدهد. به این ترتیب به نظر می‌رسد با وجود پیشرفت‌های صورت گرفته در عرصه

میدانی و روند مذاکرات سیاسی حل و فصب بحران سوریه، این موضوع همچنان با ابهامات و پیچیدگی‌های روز افزون و جدید مواجه می‌شود. طرح مطرح شده از سوی ترکیه مبتنی بر تشکیل نیروهای ویژه عربی و آمریکایی برای آزادسازی الرقه نیز بخشی از این معادله پیچیده است. احتمالاً انسجام سیاسی بین وزرای خارجه ترکیه و عربستان در ریاض در خصوص سرنوشت سوریه یکی از شاخصه‌های اجرای تعهدات ریاض مبنی بر ارسال نیروها به سوریه ضمن درخواست برای مشارکت نیروهای ائتلاف بین المللی در این عرصه به رهبری عربستان باشد. به این ترتیب به نظر می‌رسد مثلث آمریکا، عربستان و ترکیه به دنبال اجرای پروژه خود برای کاهش نفوذ ایران در منطقه فعالتر از گذشته اقدامات خود را دنبال می‌کند.

گرچه به نظر می‌رسد مجوز آمریکایی فعالیت‌های ترکیه در شهر الباب صادر شده تا این کشور بتواند نقش بیشتری در مذاکرات ژنو به تقلید از آستانه داشته باشد، اما پیشروی ارتش سوریه و متحدانش در اطراف الباب راه ترکیه برای توسعه طلبی در لحظات مناسب به سمت حلب یا تلاش برای متحد کردن جبهه‌های حلب در معادلات سیاسی و میدانی را بسته است. ایجاد پشتوانه ای برای حلب تضمین کننده نقش ارتش سوریه و متحدانش در شمال این کشور است.

مذاکرات برای برگزاری نشست ژنو در تاریخ 20 ماه جاری میلادی همچنان ادامه دارد. 5 روز پیش از این نشست قرار است کارشناسان روسیه، ترکیه و ایران در آستانه آخرین مواضع و تغییرات صورت گرفته در روند گفتگوها را بررسی کنند. به این ترتیب به نظر می‌رسد شرکت‌کنندگان مخالف دولت در نشست آستانه به دنبال تقویت موقعیت این مذاکرات در روند حل و فصل بحران هستند و می‌خواهند انحصارطلبی ریاض و برنامه کاری "هیئت عالی مذاکره" را از بین ببرند.

با توجه به معادلات موجود به نظر می‌رسد روند مبارزه با تروریسم به یکی از برنامه‌های فرعی برخی گروه‌های مداخله‌جو در سوریه تبدیل شده است. در همین راستا تحولات سیاسی آینده، اعلام مواضع نهایی ترکیه را در معرض آزمایش قرار می‌دهد. آیا ترکیه به تعهدات خود در مذاکرات عمل می‌کند یا به دنبال جلب رضایت دولت جدید آمریکا بدون در نظر گرفتن تعهداتش در آستانه خواهد بود. گرچه سیگنال‌هایی برای پاسخگویی به این سوال وجود دارد، اما بهتر است پاسخ دقیقتر به این سوال را زمان مشخص کند.

منبع: مشرق